

Umeå Stads Nödhjelpskomités

Redogörelse

för år 1888.

Sedan den större delen af Umeå stad den 25 Juni 1888 blifvit af eld ödelagd, sammanträdde dagen derefter Stadsfullmägtige och utsågo följande komitéer:

En **Inqvarteringskomité** bestående af Rektorn J. Johansson, Rådmännen R. H. Karsten och N. J. Bäcklund, Adjunkterna K. Ruuth och E. G. Lindahl, Sjökaptenen I. Grubbström och Bankkamreraren E. O. Mångberg;

En **Nödhjelpskomité** bestående af Borgmästaren J. G. Rothoff, Landssekreteraren C. O. de Frese, Stadsläkaren M. Brisman, Rådmannen C. O. Scharin, Seminarierektorn N. Thielers, Disponenten C. G. Moritz och Handlanden J. Björklund.

Nödhjelpskomitén sammanträdde genast derefter och beslöt att ut-sända följande upprop:

Till Allmänheten.

»Den 25 Juni drabbades staden Umeå af en eldsolycka, som inom få timmar ödelade omkring trefjedjedelar af dess bebyggda område och som efter ungefärliga beräkningar gjorde 2,500 af stadens förut egande 3,000 invånare utan hus och hem. Genom elden förstördes icke blott de flestas boningar utan äfven deras förråd af de nödvändigaste lifsförnödenheterna. Då det sålunda gäller både att skaffa föda åt de många hungrande och att bereda tak öfver hufvudet åt de husvilla, särskildt för den kommande kalla årstiden, så har här ett förhållande inträdt, som plägar mana andra samhällens lyckligare lottade invånare att ingripa till den första och största nödens afhjelpande.

Af denna anledning och enligt kommunalstyrelsens uppdrag vågar den utsedda nödhjelpskomitén ödmjukligen anhålla om något understöd, vare sig i matvaror eller penningar, för dem som genom eldsolyckan råkat i nöd och kan detta understöd lemnas till nödhjelpskomitén i Umeå eller någon af dess medlemmar under ansvar, att det gifna samvetsgrant skall fördelas emellan de behöfvande:

Vidare beslöt komitén att anmoda några af stadens damer att vara sig behjelpiga vid utdelandet af klädespersedlar och utgjorde denna **dam-**

komité af följande fruar: Eva Karsten, Karolina Grubbström, Betty Grahn, Karolina Lagerqvist, Rosina Johansson, Kristina Ullberg, Sofia Noring, Sofia Sjöstrand och Helène Lagergréen.

Sedan borgmästaren Rothoff och Landssekreteraren de Frese i anseende till andra göromål efter någon tid afgått ur komitén, invaldes i deras ställe Kyrkoherden O. Klingspor och Fängelsedirektören Bo Oxehufvud. Efter det inqvarteringskomitén avslutat sin verksamhet invaldes ytterligare i nödhjelpskomitén Rådmanen R. H. Karsten, Sjökaptenen I. Grubbström samt Musikdirektören C. Lagerqvist, och består komitén fortfarande af dessa tio medlemmar.

Såsom komiténs Sekreterare har, sedan befattningen den första tiden uppehållits af komitéledamoten kyrkoherden O. Klingspor, vice Häradshöfdingen C. Bergström varit antagen.

Till svar å det upprop, som utgått, hade komitén glädjen emottaga öfver förväntan rikliga gåfvor icke allenast från egna hjälpsamma landsmän utan äfven från andra för olyckan ömmande medmänniskor.

De influtna gåfvorna och användningen deraf under år 1888 redovisas enligt följande:

Räkning.

An: Influtna medel	268,572	02	Per: Byggnader	93,031	48
» Upplupne räntor	1,482	43	» Hyresbidrag	21,522	—
			» Inköp af lifsmedel	13,271	13
			» » klädespersedlar	2,237	01
			» Kontant utdelat	46,439	—
			» Arbetskomitén	1,000	—
			» Fruntimmersskyddsföreningen	2,000	—
			» Barns beklädnad	1,000	—
			» Inköp af skolböcker	260	53
			» Nödhjelpskomitéerna å Öhn och Djupevik	8,368	60
			» Diverse utgifter, frakter, porto m. m.	7,340	03
			» Behållning till år 1889	73,584	67
Summa kronor	270,054	45	Summa kronor	270,054	45

Enligt ofvanstående räkning utgöra de influtna kontanta medlen 268,572: 02 kronor, och redovisas i **Bilagan I**, hvarifrån dessa gåfvor härflyta.

Utom dessa kontanta bidrag inflöto äfven gåfvor i matvaror och klädespersedlar m. m. Men då under de närmaste dagarne efter branden omständigheterna ej tilläto någon vidyftigare bokföring, och då dessutom en stor del af de hitsända sakerna ej voro åtföljda af namn- eller fraktsedel, så kan någon vidare redovisning därför ej lemnas, än hvad som synes af **Bilagorna II och III**.

I sammanhang härmed bör äfven tacksamt omnämnas, att de ångbåtar, som från andra orter hitförde de skänkta förråden af matvaror och klädespersedlar m. m., verkställde denna transport utan någon kostnad för komitén, i de fall då frakten ej redan var betald af afsändaren.

Då komitén insåg att en stor del af den husvilla befolkningen, hvilken omedelbart efter branden måste inqvartera sig i tält, lador och andra uthus, omöjligen för den instundande kalla årstiden kunde förskaffa sig bostäder och det särskildt för handverkare och arbetsfolk var angeläget att få bo i stadens närhet, så beslöt komitén att låta uppföra sex byggnader, hvarför kostnaderna utgöra 93,031: 48 kronor, då värdet af tomterna till

fyra af husen ej äro medräknade, all den stund Umeå stad upplåtit dessa tomter till komiténs förfogande.

Af byggnaderna äro tre uppförda i en våning af stående plank med dubbla beklädnader af papp och bräder; de öfriga tre äro af timmer i två våningar, och finnes till alla husen behöfliga uthus. Alla husen äro under tak af papp samt försedda med eldstäder i alla rum, bestående af dels murade öppna spisar, dels jernspisar och dels kakelugnar. De af plank uppförda husen äro invändigt oljemålade till såväl tak som väggar, de timrade med oljemålade tak samt väggarna beklädda med tapeter utanpå spännpapp. De sex byggnaderna innehålla tillsammans 93 boningsrum och äro för detta år afgiftsfritt upplåtna till 70 hushåll, enligt hvad **Bilagan IV** närmare utvisar. Två af plankhusen äro uppförda genom inqvarteringskomiténs åtgörande och de öfriga fyra byggnaderna af nödhjelpskomitén.

Åt de flesta bostadsökande, hvilka ej kunde erhålla rum i komiténs byggnader, anvisades hyresbidrag till sammanlagdt belopp af 21,522 kronor, deraf 12,097 kronor redan äro utbetalda, och skall resten utlemnas den 1 nästkommande April. För hyresbidragen redogöres i **Bilagan V**.

Förutom de lifsmedel, hvilka såsom gåfvor ankommit till komitén, hafva sådana inköpts för 13,271: 13 kronor, och meddelas närmare redogörelse för deras användning i **Bilagan VI**. Dock torde böra anmärkas att förutom de personer, som finnas upptagna i denna bilaga, en stor del af stadens befolkning erhöill större eller mindre bidrag af lifsmedel de närmaste dagarne efter eldsolyckan.

Likaledes har komitén inköpt för 2,237: 01 kronor klädespersedlar, hvilka, jemte de såsom gåfvor erhållna, genom damkomiténs försorg blifvit till behöfvande utdelade, men kan någon närmare redovisning ej härför lemnas, då behovet af skyndsam hjälp ej tillät någon noggrannare anteckning.

I kontanta bidrag hafva i en eller flera poster till 1,052 personer och hushåll utdelats 46,439 kronor, enligt hvad **Bilagan VII** utvisar, och har denna utdelning verkställt af såväl nödhjelps- som inqvarteringskomitén.

För anskaffande af arbete åt arbetssökande under vintern har anslagits 1,000 kronor och hafva dessa medel blifvit öfverlemnade till en arbetskomité.

Till Umeå stads fruntimmersskyddsförening har öfverlemnats 2,000 kronor för att derigenom bereda föreningen tillfälle att i större utsträckning fortsätta sina bemödanden att anskaffa arbetsförtjenst åt qvinnor.

För utdelning till Julen af kläder åt fattiga barn har anslagits 1,000 kronor, och har verkställigheten häraf uppdragits åt direktionen för »fattiga skolbarns beklädnadsfond».

Till inköp af behöfliga skolböcker åt sådana barn i stadens små- och folkskolor, hvilka genom branden förlorade sina förut egande, har användts 260: 53 kronor.

Då genom den våldsamma storm, som var rådande den 25 Juni, elden från staden öfverfördes till den närliggande byn Ön, hvarest flera gårdar nedbrunno, så har komitén för att till någon del afhjelpa den derigenom uppkomna nöden tilldelat de branskadade på Ön 1,500 kronor jemte ett parti matvaror och klädespersedlar, hvarförutom enligt gifvares föreskrifter af de influtna medlen öfverlemnats 133: 33 kronor.

Äfvenledes har till den samme dag nedbrunna lastageplatsen Djupvik, en uthamn till Umeå, dels anslagits 5,000 kronor jemte matvaror, dels öfverlemnats 1,735: 27 kronor af influtna medel.

Sedan komitén sålunda på mångahanda sätt bidragit till afhjelpande af behöfven bland den genom eldsolyckan lidande befolkningen, har komitén likväl, tack vare de rikliga gåfvorna, kunnat för den närmaste framtiden bespara en del medel och utgöra dessa 73,584: 67 kronor.

Komitén är nemligen förvissad om, att, ehuru för närvarande de mest känbara behöfven äro afhjelpade, under hela år 1889 och närmast följande år många tillfällen skola uppstå, då komiténs ingripande kommer att erfordras. En ödeläggelse sådan som den, hvilken drabbat Umeå, förorsakar naturligtvis stor förändring i förut rådande förhållanden. Derigenom att en del af stadens mer burgna befolkning varit nödsakad att afflytta till längre bort belägna orter eller ock på kringliggande landsbygd söka sig bostäder, hafva många tillfällen till arbetsförtjenst isynnerhet för kvinnor antingen alldeles försvunnit eller ock blifvit betydligt förminskade. Stora svårigheter torde äfven mången gång uppstå för en del handtverkare att kunna åtaga sig erbjudna arbeten i brist på passande verkstäder. Det stegrade priset på lifsförnödenheter och i synnerhet på bostäder torde nog äfven inverka på mindre bemedlade personers förmåga att utan hjälp bereda sig utkomst. Alla dessa svårigheter komma nog att visa sig ända till dess staden åter blifver uppbyggd, hvartill många år erfordras.

Genom den rika hjälp, som sålunda af deltagande medmänniskor lemnats den af sistlidet års brand hemsökta och i nöd stadda befolkningen i Umeå, hafva icke allenast de första behöfven af föda, kläder, husrum, verktyg och husgerådssaker kunnat tillgodoses, utan en möjlighet föreligger äfven att genom fortfarande mindre understöd sätta de till följe af branden utblottade i tillfälle att arbeta sig upp ur sitt betryck och genom ihärdighet och omtänka betrygga sin framtid.

Det är icke allenast under form af penningbidrag, som hjälpen kommit. Den har tillställts de behöfvande i nära nog allt hvad till lifvets uppehållande och nödtorft hörer. För all den kärleksfulla omvårdnad, för alla de välgerningar, hvilka i så rikt mått visats Umeå befolkning under den svåra hemsökelsens tid, välgerningar, som kommit den till del från alla landets bygder, från konungaborgen så väl som från den ringes hyddar, från andra länder och verldsdelar, har Umeå befolkning nu att aflägga sin djupa, innerliga och ödmjuka tacksägelse, och är det enligt kommunalstyrelsens beslut som den utsedda nödhjelpskomitén i hela befolkningens, särskildt i de hulpnes namn, vågar uttala denna tacksägelse.

För de till framtida disposition reserverade medlens användning anhåller komitén att i sinom tid få afgifva redogörelse.

Umeå den 31 December 1888.

M. Brisman.

C. O. Scharin. N. Thielers. C. G. Moritz. I. Björklund. Oss. Klingspor.
B. Oxehufvud. R. H. Karsten. I. Grubbström.
C. Lagerqvist.